

İCRA HUKUKUNDA BORÇTAN KURTULMA DAVASI

Av. Talih UYAR (*)

Borçtan kurtulma davası, İcra Tetkik Merciiince, itirazı (imza inkârı) geçici olarak kaldırılan borçlunun, aleyhinde yapılmış olan icra takibini durdurmak (daha doğrusu, icra dairesine yaptığı 'imza itirazı' ile durmuş olan takibin, Tetkik Mercii'nin aleyhine verdiği karara rağmen, durmaya devam etmesini sağlamak) için, genel mahkemede açtığı bir davadır (İİY. mad. 69).

I — Tetkik Mercii'nin vermiş olduğu «itirazın geçici olarak kaldırılması kararı» maddi anlamda kesin hüküm (HUMY. mad. 237) teşkil etmediğinden, bu karar, borçlunun genel mahkemede maddi hukuk bakımından borçlu olmadığının tesbiti için dava açmasına engel olmaz.

Borçtan kurtulma davası, hukukî niteliği bakımından bir olumsuz tesbit (İİY. mad. 72) davasıdır (1-2).

Bu davanın nerede, ne zaman ve nasıl açılabileceği İcra ve İflâs Yasasında (mad. 69/II-V) özel olarak ayrıca düzenlenmiş olduğundan, ancak bu maddede öngörülen koşullarda açılan olumsuz tesbit davası teknik olarak «borçtan kurtulma davası» sayılır...

II — Borçlu tarafından açılan «olumsuz tesbit davası»nın borçtan kurtulma davası sayılabilmesi için, gerçekleşmesi gereken koşullar şunlardır :

A — SÜRE KOŞULU : Bu dava, itirazın geçici olarak kaldırılması kararından itibaren y e d i ğ ü n içinde açılmalıdır. Bu sürenin başlangıcı; geçici kaldırma kararının borçluya (ya da ve-

(*) Manisa Barosu Avukatı.

(1) KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, sh: 422 — KURU, B. Borçtan Kurtulma Davası (Ad. D. 1962/2, sh: 131) — ÜSTÜNDAĞ, S. İcra Hukuku, sh: 156.

(2) Bknz: 11.HD. 21.4.1989 T. 2827/2412.

kiline) bildirildiği («tefhim» ya da «tebliğ» edildiği) tarihtir (3). Yani, bu karar duruşmada borçlunun kendisine -ya da varsa vekiline- **tefhim** edilmişse, bu tarihten, eğer bu karar borçlu (ya da vekilinin) yokluğunda verilmişse borçluya (ya da vekiline) **tebliğ** edilmişse, bu tarihten itibaren yedi günlük süre işlemeye başlar...

«İtirazın geçici olarak kaldırılması» kararı temyiz edilmişse, yedi günlük dava açma süresi ne zaman başlayacaktır? Yani, bu durumda, Tetkik Mercinin verdiği itirazın geçici olarak kaldırılması kararının kesinleştiği tarihten itibaren mi süre işlemeye başlayacaktır? Gerek **doktrinde** (4) ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında** (5), Tetkik Mercinin itirazın geçici olarak kaldırılmasına ilişkin kararının temyiz edilmiş olmasının, dava açma süresine etkili olmayacağı ve borçlunun bu kararın kesinleşmesini beklemeden, Tetkik Mercinin kararının kendisine (ya da vekiline) **t e f h i m** veya -yokluğunda verilen kararlarda- **t e b l i ğ** edilmesinden itibaren yedi gün içinde «borçtan kurtulma davası»nı açması gerektiği belirtilmiştir...

İtirazın geçici olarak kaldırılması kararı, temyiz edilir ve Yargıtayca bozulursa, açılan borçtan kurtulma davası durur (6) ve bu bozma kararı çerçevesinde verilen «itirazın geçici olarak kaldırılması isteminin reddi»ne ilişkin merci kararının kesinleşmesi ile de dava konusuz kalır. Ancak, borçlu, açtığı «borçtan kurtulma davası»na «olumsuz tesbit davası» olarak devam edilmesini isteyebilir... (7).

Davanın açılabilmesi için yasada öngörülmüş olan yedi günlük süre, **hak düşürücü süre**'dir (8-9). Bu nedenle, davanın bu süre içinde açılmış olup olmadığı mahkemece doğrudan doğruya araştırılır.

«Borçtan kurtulma davası»nın, yedi günlük hak düşürücü süre geçtikten sonra açıldığı anlaşılırsa, mahkemenin açılan davayı bu nedenle red etmeyip, davanın aynı zamanda bir «olumsuz tesbit davası» niteliğini taşıdığını belirtip, «olumsuz tesbit davası»

(3) Bknz: 11.HD. 16.2.1988 T. 5799/872 — Tic. D. 20.1.1959 T. 2648/182.

(4) **KURU, B.** age., sh: 428 — **AKYAZAN, S.** İnceleme ve Açıklamalar, sh: 53.

(5) Bknz: **İİD.** 10.4.1951 T. 1981/1997.

(6) Bknz: T.D. 20.1.1959 T. 2648/182.

(7) **KURU, B.** age., sh: 428.

(8) **KURU, B.** age., sh: 428 — **ÜSTÜNDAĞ, S.** age., sh: 155.

(9) Bknz: HGK. 21.6.1950 T. E: 4-33, K: 37.

olarak (İİY. mad. 72) davayı görmeye devam etmesi gerekir. Çünkü, HUMY. mad. 76 gereğince, mahkemenin -dava dilekçesinin içeriğine ve davacının amacına göre- gerekli hukukî nitelendirmeyi kendisinin yapması gerekir (10).

Buraya kadar, «borçtan kurtulma davası»nın -kısaca- Tetkik Merciiince verilen «itirazın geçici olarak kaldırılması kararı»nın -borçlu ya da vekiline- 'tefhim' veya 'tebliğ' edilmesinden itibaren yedi gün içinde açılabilceğini belirttik.

Şu halde; Tetkik Merciiince verilen «itirazın kesin olarak kaldırılması» kararından -yedi gün içinde- bu dava açılmaz (11). Çünkü, borçlu ancak icra dairesine «imza itirazı»nda bulunmuşsa, bu itirazın Tetkik Merciiince kaldırılması üzerine -ki bu kaldırma, «itirazın geçici olarak kaldırılması» kararı ile olmaktadır- borçlu «borçtan kurtulma davası» dediğimiz bu davayı açabilmekte; buna karşın, icra dairesine «borca itiraz»da bulunmuş olan borçluya bu imkân (hak) tanınmamıştır...

Eğer borçlu, uygulamada çok sık görüldüğü gibi, icra dairesine başvurarak hem «imzaya» hem de «borca» itiraz etmiş -örneğin hem 'takip dayanağı senet altındaki imzanın kendisine ait olmadığını' belirtmiş hem de 'senedin vâdesinin gelmediğini', 'borcun zamanaşımına uğradığını' vb. ileri sürmüş- ve Tetkik Mercii de, -alacaklının «itirazın kaldırılması»nı istemesi üzerine- «itirazın kaldırılması»na karar vermişse; borçlu (ya da vekili) bu karar üzerine -yedi gün içinde- «borçtan kurtulma davası» açabilecek midir? Daha doğrusu, açtığı dava «borçtan kurtulma davası» mı yoksa «olumsuz tesbit davası» mı sayılacaktır? Bu durumda, ortada Tetkik Mercii tarafından verilmiş bir «itirazın geçici olarak kaldırılması kararı» bulunmadığı ileri sürülerek açılan davanın 'borçtan kurtulma davası' olmadığı mı belirtilecek yoksa, «borçlunun imza itirazı ile birlikte, imza itirazı ile çelişme halinde olmayan başka itiraz sebepleri ileri sürmesi halinde bunun imzaya itiraz olarak işlem görmesi gerektiği (12)» ileri sürülerek, «Tetkik Mercii'nin buradaki kararının gerçekte 'itirazın geçici olarak kaldırılması kararı' sayılması (kabul edilmesi) gerektiği» sonucuna varılıp açılan davanın 'borçtan kurtulma davası' olduğu mu kabul edilecektir? **Kanımızca**, 'borçtan kurtulma davası'nın, 'imza itirazı'nı izleyen

(10) Bknz: 11.HD. 10.2.1983 T. 569/588 — 30.3.1981 T. 1493/1373.

(11) Bknz: HGK. 21.6.1950 T. E: 4-33, K: 37 — İİD. 26.6.1950 T. E: 3042.

(12) **KURU, B.** age., sh: 239.

bir dava olduğu hususu hatırlanarak, bu durumda açılan davanın 'borçtan kurtulma davası' olduğu sonucuna ulaşılması gerekir... Fakat, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (13), benzer bir olayda -'borçtan kurtulma davası' adı altında açılan dava devam ederken, Tetkik Merciiince -hem imza itirazı ve hem de borca itiraz üzerine verilmiş olan «itirazın kaldırılması kararı» Yargıtay 12. Hukuk Dairesince «...verilen kararın itirazın geçici olarak kaldırılması kararı olması gerektiği»nden bahisle bozulmuş olmasına rağmen Tetkik Merciiinin -'kesin' ya da 'geçici' olduğunu bildirmeden- verdiği «itirazın kaldırılması» kararını, «itirazın kesin kaldırılması» kararı olarak nitelemiş ve açılan davayı «borçtan kurtulma davası» değil «olumsuz tesbit davası» olarak kabul etmiştir.

Uygulamada bu tür karışıklıklara ve yanlış değerlendirmelere neden olunmaması için, Tetkik Mercilerinin yasada açıkça düzenlenen «itirazın **kesin** olarak kaldırılması» ve «itirazın **geçici** olarak kaldırılması» dışında -ve özellikle, «itirazın kaldırılması» şeklinde- bir karar vermemeleri çok isabetli olacaktır...

'Borçtan kurtulma davası' ancak «itirazın geçici olarak kaldırılması kararı» üzerine açılabilen bir dava olduğuna göre; borçlu Tetkik Merciiince verilen «itirazın kesin olarak kaldırılması» ya da «itirazın kaldırılması» kararını -verilen kararın «itirazın geçici olarak kaldırılması kararı» olması gerektiğinden bahisle- temyiz etmiş ve Yargıtay -12. Hukuk Dairesi- tarafından karar bu gerekçe ile bozulmuş ve Tetkik Mercii bu karara uyarak «itirazın geçici olarak kaldırılmasına» karar vermişse, borçlu bu kararın kendisine (ya da vekiline) tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün içinde 'borçtan kurtulma davası' açabilir.

Eğer Yargıtay (12. Hukuk Dairesi) tarafından, Tetkik Merciiince verilen kararın «itirazın geçici olarak kaldırılması kararı» olması gerektiğinden bahisle, verilen önceki «itirazın kesin kaldırılması» ya da «itirazın kaldırılması» kararı bozulmayıp, düzeltilerek onanmışsa, borçtan kurtulma davası açma süresi ne zaman işlemeye başlayacaktır? Yasada (mad. 69/II) her ne kadar sadece Tetkik Merciiinin vereceği «itirazın geçici olarak kaldırılması kararı» kastedilmişse de, **kanımızca**, Yargıtay (12. Hukuk Dairesinin), Tetkik Merciiinin yerine geçerek verdiği «düzeltilerek onama» kararının, borçlu (ya da vekili)ne tebliğinden itibaren, borçlunun bu davayı açabileceği kabul edilmelidir.

(13) Bknz: 11.HD. 21.4.1989 T. 2827/2412.

Yasanın açık hükmüne göre, bu davanın «itirazın geçici olarak kaldırılması kararı»nın borçluya bildirilmesinden itibaren yedi gün içinde açılması gerekirse de, eğer borçlunun alacaklıya karşı açtığı borçtan kurtulma davası sırasında, alacağın alacaklı tarafından başkasına -dava açılmadan önce- devredildiği -ve bu durumun borçluya bildirilmediği- anlaşılırsa, bu durumu öğrendikten sonra -yedi gün içinde- yeni alacaklıya karşı borçtan kurtulma davası açabileceği gibi (14), önceki alacaklıya karşı açtığı davanın -sıfat yönünden- reddedilip, bu kararın kesinleşmesinden itibaren yedi gün içinde de, 'borçtan kurtulma davası' açabilir (15).

Borçlu, maddede öngörülen yedi günlük süre içinde, «borçtan kurtulma davası» yerine, alacaklının takip konusu yaptığı senedin iptali için bir dava açarsa, bu davanın da borçtan kurtulma davası sayılması ve icranın, davanın sonuna kadar durdurulması gerekir (16). Çünkü, her iki dava da nitelikleri bakımından aynıdır ve aynı sonucu hüküm altına aldırarak için açılmaktadır. Senedin iptaline karar verilince, borçlunun borçlu olmadığı da anlaşılabacaktır (17).

Borçlu eğer, Tetkik Mercii tarafından «itirazın geçici olarak kaldırılmasına» karar verilmeden önce -bu kararı beklemeden- alacaklıya karşı «olumsuz tesbit davası» açmışsa, Tetkik Mercii tarafından «itirazın geçici olarak kaldırılması»na karar verilmesinden sonra yedi gün içinde «borçtan kurtulma davası» açamaz. Bu durumda, borçlu Tetkik Mercii'nin kararının kendisine tefhim ya da tebliğinden sonra, olumsuz tesbit davasının ilk duruşma gününe kadar İY. mad. 69/I.c.2'deki «%15 teminat»ı mahkemeye yatırır, daha önce açtığı 'olumsuz tesbit davası', 'borçtan kurtulma davası'na dönüşür (18-19).

Borçtan kurtulma davasının süresi hakkında, BY. mad. 137'deki 60 günlük ek süre değil, İY. mad. 69/II.c.2'deki yedi günlük süre uygulanır (20). Buna karşın, bu süre hakkında, İY. mad. 56 hükmü uygulanır. Yani, «icra erteleme (talik) halleri» (İY.

(14) KURU, B. age., sh: 429.

(15) Bknz: İsv. Fed. Mah. 8.2.1947 T. (BGE. 73 III S. 17-23) (Naklen; KURU, B. age., sh: 429, dipn. 24).

(16) Bknz: İD. 11.10.1956 T. 4932/4931.

(17) KURU, B. age., sh: 423.

(18) KURU, B. age., sh: 423.

(19) Bknz: 11.HD. 23.10.1985 T. 5759/5536.

(20) KURU, B. age., sh: 427.

mad. 52-55) sırasında borçtan kurtulma davasının açılması için öngörülen yedi günlük sürenin işlemesi durmaz. Ancak, bu yedi günlük sürenin sonu, bir erteleme gününe rastlarsa, borçtan kurtulma davası açma süresi, erteleme halinin bitiminden sonra bir gün daha uzatılmış sayılır (İİY. mad. 56).

B — GÜVENCE GÖSTERME KOŞULU: Borçtan kurtulma davasının dinlenebilmesi için, borçlunun «ilk duruşma gününe kadar», dava konusu alacağın «yüzde onbeşi oranında» bir güvence göstermesi gerekir. %15 güvence, «mahkeme veznesine nakden para depo edilmek» veya «mahkemece kabul edilecek hisse senedi ve tahvil ya da banka teminat mektubu verilmek» suretiyle gösterilebilir.

Gösterilmesi gereken güvencenin, **ilk duruşma gününe kadar** gösterilmesi gerekir. Acaba, «duruşma günü» gösterilmek istenen güvence kabul edilecek midir? Kanımızca, ilk duruşma günü de gösterilen güvencenin kabul edilmesi gerekir (21-22-23). Amaç, güvencenin duruşmadan önce gösterilmesini sağlamaktır.

İlk duruşma gününe kadar gerekli güvenceyi göstermemiş olan borçluya ikinci bir önel verilmez. Ancak, zorlayıcı nedenlerle ilk duruşma gününe kadar güvence gösterememiş olan borçlunun «eski hale getirme» isteminde bulunma hakkı vardır (24).

Borçlu, 'ilk duruşma gününe kadar' -ve en geç, ilk duruşma- da- göstermesi gereken «alacağın yüzde onbeşi tutarındaki» teminatı göstermezse, mahkemece ne yapılacaktır? Yasanın açık hük-

(21) Aynı görüşte; **KURU, B.** age., sh: 431.

(22) Aynı doğrultuda: Bknz: 15.HD. 9.5.1988 T. 1924/1895.

(23) Karş: **ÇATALKAYA, C. / BANDAĞÇIOĞLU, İ.** İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, sh: 264.

(24) Bknz: Millet Meclisi Adaleť Komisyonu Raporu Gerekçesi: «Bu maddenin 2'nci fıkrasına göre, borçtan kurtulma davasının dinlenebilmesi (mesmu olması) için, davacının ilk duruşma gününe kadar yüzde onbeş teminat yatırmış olması şarttır. Davacı, engeç bu ilk duruşma gününde yüzde onbeş teminatı yatırmazsa, kendisine bunun için bir mühlet verilemeyecek ve davası 'mesmu olmadığından' reddolunacaktır. Davacı veya vekili arzu ve ihtiyarı dışında bir sebepten dolayı ilk duruşmaya gelmemiş ve eski hale getirme şartları da mevcutsa, davacı, eski hale getirme yoluna giderek bu talebinin kabulü halinde derhal teminatı yatırarak, davaya devam edilmesini sağlayabilir. Bunun dışında ilk duruşma gününe kadar teminat yatırmamasının müeyyidesi kesindir; dava reddolunacaktır.» (**UYAR, T.** Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C: 1, sh: 795).

müne (ve maddenin gerekçesine) (25) göre, bu durumda «davanın reddine» karar verilmesi gerekecektir (26). **Doktrinde**, (27) «bu durumda teminat gösterilmemiş olması gerekçesiyle davanın reddedilmesi yerine, mahkemenin bir ara kararı ile davanın borçtan kurtulma davası olmadığını belirttikten sonra, davaya normal bir olumsuz tesbit davası olarak devam etmesinin daha doğru olacağı» ileri sürülmüşse de, **kanımızca** da hem usul ekonomisine ve hem de tarafların hukukî nitelendirmesi ile hakimın bağlı olmadığını belirten HUMY. mad. 76 hükmüne uygun olan bu görüşe maalesef **Yargıtay** (28) katılmamış ve bu durumda «teminat yatırılmamış olması nedeniyle davanın reddine karar verilmesi gerekeceği»ni belirtmiştir.

Açılmış olan borçtan kurtulma davasının, «teminatın gösterilmemiş olması nedeniyle» reddedilmesi halinde, borçlu -bu red kararı, «esas»tan değil «usul»den olduğu için- İİY. mad. 72'ye göre «olumsuz tesbit davası» açabilir.

III — BORÇTAN KURTULMA DAVASINDA YETKİ VE GÖREV :

A — YETKİ : Borçtan kurtulma davasında iki yer mahkemesi aynı derecede yetkili kılınmıştır: **a)** Alacaklının ikametgâhı mahkemesi **b)** İcra takibinin yapıldığı yer mahkemesi.

Taraflar borçtan kurtulma davası hakkında da «yetki sözleşmesi» yapabilirler. Çünkü, İİY. mad. 69/II'nin koyduğu yetki kuralları, kamu düşüncesine dayanmamaktadır (29).

Borçtan kurtulma davası, **yetkisiz** mahkemede açılmış olması nedeniyle reddedilmişse, borçlu HUMY. mad. 193/III'deki «on günlük süre»den yararlanır. Borçlu yetkisizlik kararının kesinleşmesinden itibaren on gün içinde, yetkili mahkemeye başvurarak, davalı (alacaklı) ya tebligat çıkartırsa, yetkisiz mahkemede açtığı borçtan kurtulma davası, yetkili mahkemede de süresi içinde açılmış gibi işlem görür. Eğer borçlu, on gün içinde yetkili mahke-

(25) Bknz: Yuk. dipn. 24.

(26) **POSTACIOĞLU, İ.** İcra Hukuku, sh: 225 — **ÜSTÜNDAĞ, S.** age., sh: 156.

(27) **KURU, B.** age., sh: 432.

(28) Bknz: 12.HD. 23.12.1986 T. 6652/7017 — 4.HD. 5.6.1970 T. 4248/4691 — 11.HD. 9.6.1981 T. 972/2919' — 11.HD. 13.4.1981 T. 1973/2741.

(29) **KURU, B.** age., sh: 425 — **ÜSTÜNDAĞ, S.** age., sh: 156 — **ŞİMŞEK, E.** İcra ve İflâs Kanunu, sh: 259.

meye başvurmazsa, «borçtan kurtulma davası» açılmamış sayılır (HUMY. mad. 193/IV). Ancak borçlu, bu durumda BY. mad. 137'deki altmış günlük ek süre içinde değil, İY. mad. 69/II'deki yedi günlük ek süre içinde -yani; davanın açılmamış sayılmasından itibaren yedi gün içinde- yetkili mahkemede harç ödeyerek, yenisinden «borçtan kurtulma davası» açarsa, bu dava süresinde açılmış sayılır (30).

B — GÖREV : Borçtan kurtulma davasında görevli mahkeme, davacı borçlunun «borçlu olmadığını iddia ettiği miktara göre» belirlenir. Bunun dışında, davacının, davalı alacaklıdan talep ettiği «yüzde kırktan aşağı olmayan tazminat», «faiz» vb. mahkemenin görevini belirlemede dikkate alınmaz.

Borçtan kurtulma davasının **görevsiz** mahkemede açılmış olması nedeniyle reddedilmesi halinde, HUMY. mad. 193 uygulanır (31).

IV — YARGILAMA YÖNTEMİ : Borçtan kurtulma davasına genel hükümlere göre bakılır. Davanın tarafları, icra takibindeki «alacaklı» ve «borçlu»dur. Eğer, alacaklı alacağını başkasına devretmişse, dava alacağı devralana karşı açılır. Dava açıldıktan sonra alacak devredilmişse, dava, devralana karşı devam eder (32).

Davada isbat yükü kime düşecektir? **Bir görüşe göre** (33) borçtan kurtulma davasında, 'alacaklı' davalı durumunda olduğu için davanın isbatı borçluya düşer; borçlu «takip edilen alacağın mevcut olmadığını, ödendiğini, sukut ettiğini veya alacaklının elindeki senetteki imzanın sahte olduğunu» her türlü delile dayanarak isbat edebilir. Katıldığımız **diğer bir görüşe göre** (34) ise, alacaklı ve borçlunun taraf rollerinin değişmiş olması, isbat yükü bakımından bir değişiklik gerektirmez. Yani normal olarak, borçlu «istenilen alacağın borçlusu olmadığını» iddia etmekle yetinecek alacaklı «alacağın varlığını» ispat etmekle yükümlü olacaktır. Alacaklı, alacağını -özellikle, inkâr edilen imzanın borçluya ait olduğunu- isbat ettikten sonra, borçlu, «borçlu olmadığını, borcu ödediği, borcun muaccel olmadığını veya zamanaşımına uğradığı»

(30) KURU, B. age., sh: 426.

(31) Bknz: Yuk. dipn. 30 civarı.

(32) Bknz: HGK. 10.10.1962 T. E: 4-23, K: 78.

(33) BERKİN, N. age., sh: 445.

(34) KURU, B. agm. sh: 135 — KURU, B. age., sh: 437 — ÜSTÜNDAĞ, S. age., sh: 156 vd.

gibi hususları isbat edecektir. Daha teknik bir deyişle menfi tesbit davalarında, davacı değil davalı hak doğuran bir norma dayandığından, o hakkın doğumunu -daha doğrusu hak doğuran norm sayesinde, o hakkı var kılan belirli olayların gerçekleştiğini isbat yükü davalıya düşer (35).

Yüksek mahkeme, (36-37) davacı borçlunun, bu davada imza inkârında ısrar etmesi halinde, «mahkemenin, Tetkik Mercii'nin daha önce yaptırdığı bilirkişi incelemesi sonucunda aldığı raporla yetinmeyerek, yeniden bilirkişi incelemesi yaptırması gerektiğini» belirtmiştir... Yüksek mahkemeyi bu şekilde içtihatla bulunmaya yönelten neden, «Tetkik Mercii hakiminin imza incelemesini nasıl yapacağını» düzenleyen İ.Y. mad. 68a/IV de «imza tatbikinde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun bilirkişiye ait hükümleri -yani; HUMY. mad. 275 vd.- ile 309. maddesinin 2'nci, 3'ncü ve 4'ncü fıkraları ve 310, 311 ve 312'nci maddeleri hükümleri uygulanır» denilmiş olmasıdır. Daha açık bir ifade ile, Tetkik Mercii hakimi «imza incelemesi» yaparken; HUMY. mad. 309/II, III, IV ve 310, 311, 312 hükümlerini uygulamakta buna karşın -hukuk hakiminden farklı olarak- HUMY. mad. 308 ile 309/I hükmünü uygulamamaktadır (38). İşte Tetkik Mercii hakimi, «imza incelemesi» konusunda hukuk hakimi kadar geniş yetkili olmadığı için, onun bilirkişiden aldığı rapor kendisine vereceği «itirazın geçici olarak kaldırılması» konusundaki kararda ısk tutarsa da, bu karardan sonra borçlunun -İ.Y. mad. 69/II uyarınca- açtığı «borçtan kurtulma davası»nda, mahkemenin, daha önce Tetkik Mercii'nin aldığı bu raporla yetinmeyerek, yeniden bilirkişi incelemesi yaptırması gerekmektedir... Hukuk hakiminin uyguladığı fakat -İ.Y. mad. 68a/IV'de atıf (yollama) yapılmadığı için- Tetkik Mercii hakiminin uygulamadığı HUMY. mad. 308 ve 309/I'de neler öngörülmektedir? Tetkik Mercii hakiminin uygulamadığı (daha doğrusu uygulayamadığı) hükümlerin içeriği şudur :

√ Hakim, ilk önce inkâr edilen imza hakkında tarafları dinler ve tarafların gösterdikleri delillerle bir kanaat edinmeye ça-

(35) **UMAR, B. / YILMAZ, E.** İsbat Yükü, sh:

(36) Bknz: 11.HD. 6.2.1970 T. 635/666 — 25.3.1983 T. 1179/1456 — 11.HD. 6.2.1984 T. 352/572 — 22.12.1983 T. 5791/5837 — 15.11.1983 T. 4557/5067 — 5.5.1983 T. 2111/2352.

(37) Karş: HGK, 8.6.1983 T. E: 1982/11-901, K: 635.

(38) Bknz: 11.HD. 6.2.1990 T. 635/666 — 22.12.1983 T. 5791/5837 — 15.11.1983 T. 4557/5067 — 5.5.1983 T. 2111/2352.

hışır, bu şekilde yeterli kanaat sahibi olursa, senedin kabul veya reddine karar verir (m. 308.c.1).

√ Hakim, tarafların dinlenmesi sonucunda imzanın davalıya ait olup olmadığı hakkında yeterli kanaat edinemezse, yeni bir oturum belirleyerek iki tarafın bizzat (kendilerinin) bu oturumda hazır bulunmalarına (tarafların isticvabına) karar verir (m. 308.c.2).

√ İki taraf da belirlenen (çağrıldıkları) bu oturuma gelirse, hakim, kendilerinden imzası inkâr edilen senet hakkında izahat alır. Taraflar, bu dinlenmeleri sırasında, uygulamaya elverişli (medarı tatbik, tatbike esas) belgeleri belirtir, gösterir ve inkâr edilen imzanın (veya yazının) doğruluğunu ne şekilde ve ne vasıta ile ispat edeceklerini de (mahkemeye) bildirirler (m. 308.c.3).

√ Hakim, tarafları dinlemek suretiyle de, inkâr edilen imzanın davalıya ait olup olmadığı hakkında yeterli bir kanaat edinemezse, senedi imza ettiği iddia olunan kişiyi (misalde davalıyı) istiktap eder. Yani, hakim, davalıya yazı yazdırır, imza attırır ve (elde edilen) bu yazı ve imza ile inkâr edilen senetteki yazı ve imzayı karşılaştırır (mukayese eder). (m. 309/I.c.1).

√ İnkâr edilen imza ile, karşılaştırılacak imza arasında ilk bakışta görülebilecek derecede bir uygunluk ve benzerlik (veya benzersizlik) yoksa veya inkâr edilen imzanın taklit edilmesi kolay ise, hakimin, imza karşılaştırması için uzman bir bilirkişiye başvurması (yani bilirkişi incelemesi yaptırması) gerekir (m. 309. I.c.2).

Kısaca içeriğini açıklamaya çalıştığımız HUMY. mad. 308 ve 309/I hükümlerinin gereğini yerine getirmeden bilirkişiden inkâr edilen imza konusunda rapor alan Tetkik Mercii'nin aldığı bu bilirkişi raporunun açılan «borçtan kurtulma davası»nda hiç rol oynamaması **kanımızca** hatalıdır. Çünkü; u y g u l a m a d a mahkemeler esasen HUMY.'nın imza incelemesi konusundaki tüm hükümlerine titizlikle uygun davranmamaktadırlar (39). Gerçekten, inkâr edilen imzanın ilgisine ait olup olmadığı konusunu araştırırken mahkemeler hem imza incelemesinde rol oynayacak «me-

(39) **BERKİN, N.** Medeni Usul Hukuku Rehberi, sh: 803 — **POSTACIOĞLU, İ.** Medeni Usul Hukuku Dersleri, sh: 605 — **ÜSTÜNDAĞ, S.** Medeni Yargılama Hukuku, sh: 534 — **KURU, B.** Hukuk Muhakemeleri Usüsü, C: II, sh: 1436 vd.

darı tatbik» (=uygulamaya elverişli) imzaları bulundukları yerlerden getirtmekte ve hem de «istiktap» yaptırmakta ve bu şekilde elde ettiği imzalar ile inkâr edilen imza üzerinde inceleme yapmak üzere, dosyaya bilirkişi göndermektedir. Bu nedenle, Tetkik Mercii hakiminin HUMY. mad. 308 ve 309/I hükmünü uygulamamış (uygulayamamış) olmasının pratik bir önemi kalmamaktadır. Bu nedenle, **kanımızca**, borçtan kurtulma davasına bakan mahkeme, Tetkik Mercii tarafından alınan bilirkişi raporunu yeterli bulursa yeniden bilirkişi incelemesi yaptırmadan, bu raporla yetinerek karar verebilir (40). Yüksek mahkemenin aksi görüş doğrultusundaki (40a) içtihatlarına katılamıyoruz...

Bu davanın amacı, «Tetkik Mercii'nin itirazın geçici olarak kaldırılması kararının doğru olup olmadığını» incelemek olmayıp, «takip -ve itiraz- konusu alacağın ödeme emrinin tebliği ânında mevcut olup olmadığını maddi hukuk bakımından tesbit etmek» olduğu için, (41) bu davada borçlu davacı, daha önce itirazın kaldırılması duruşmasında ileri sürüp de Tetkik Mercii tarafından haksız bulunan savuları (def'ileri), itirazın kaldırılması duruşmasında hiç ileriye sürmemiş olduğu savuları (def'ileri) ve itirazın kaldırılması duruşmasından sonra doğmuş olan diğer bütün savuları (def'ileri) ileri sürebilir (42). **Federal Mahkeme** de aynı görüşe katılmış ve geçici kaldırma kararından sonra meydana gelen itiraz ve savuların, borçtan kurtulma davasında ileri sürülebileceğine karar vermiştir (43). Bu nedenle, borçlu geçici kaldırma kararından sonra devraldığı bir alacağı, borçtan kurtulma davasında alacaklıya karşı takas def'i olarak ileri sürebilir.

V — BORÇTAN KURTULMA DAVASININ SONUÇLARI :

A — Hükümden önceki sonuçları : a) Süresi içinde, gerekli teminat yatırılarak açılan borçtan kurtulma davası ile, -daha önce borçlunun icra dairesine süresinde yaptığı itirazla durmuş olan (İİY. mad. 66)- icra takibi durmaya devam eder.

(40) Aynı görüşte: **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, sh: 438.

(40a) Bknz: 11.HD. 6.2.1990 T. 635/666 — 25.3.1983 T. 1179/1456 — 11.HD. 2.12.1982 T. 4767/5094 — 18.11.1982 T. 4353/4743 — 6.2.1981 T. 777/618.

(41) **KURU, B.** age., sh: 439.

(42) **KURU, B.** agm., sh: 135 — **KURU, B.** age., sh: 439 — **ANSAY, S. Ş.** Hukuk, İcra ve İflâs Usulleri, sh: 59 — **POSTACIOĞLU, İ.** age., sh: 225.

(43) Bknz: İsv. Fed. Mah. 31.3.1942 (BGE, 68 III sh: 85 vd.) (Naklen, **KURU, B.** age., sh: 439, dipn. 53).

b) Takip durmaya devam ettiği için, daha önce -Tetkik Mercii'nin verdiği itirazın geçici olarak kaldırılması kararından sonra- alacaklı, borçlunun mallarına «geçici haciz» (İİY. mad. 69/I) koydurmuşsa, süresinde açılan bu dava ile, geçici haczin, kesin hacze dönüşmesi -dava sonuna kadar- ertelenmiş olur.

c) Borçlunun daha önce ödemeye mahkûm olduğu «para cezası»nın (mad. 68a/VI) ve «tazminat»ın (mad. 68a/VIII) tahsili, açılan bu davanın sonuna kadar ertelenir.

İcra takibinin durması (daha doğrusu durmaya devam etmesi için) mahkemenin ayrıca -olumsuz tesbit davasından (İİY. mad. 72/II, III) farklı olarak bu konuda «karar (ihtiyati tedbir kararı) vermesine gerek yoktur. Açılan borçtan kurtulma davasına rağmen, icra dairesinin takibi durdurulmaması halinde, borçlu-davacı, şikayet yolu ile Tetkik Mercinden «takibin durdurulması» doğrultusunda karar alabilir (44).

B — Hükümden sonraki sonuçları : Borçtan kurtulma davası sonucunda, mahkemenin vereceği karar, taraflar bakımından maddi anlamda kesin hüküm (HUMY. mad. 237) teşkil eder.

Borçtan kurtulma davası sonucunda verilen hükümle, taraflar arasındaki hukuki ilişki, maddi hukuk bakımından da kesin olarak karara bağlanır. Verilen hüküm taraflar arasında maddi anlamda «kesin hüküm» (HUMY. mad. 237) niteliğini taşır. Eğer, borçtan kurtulma davası, borçlunun (davacının) gerekli güvenceyi göstermemiş olması nedeniyle red edilmişse (İİY. mad. 69/II), kesin hüküm sadece yeni bir «borçtan kurtulma davası» için var olur. Yoksa bu durum, borçlunun «menfi tesbit» ya da «geri alma» davası açmasına engel olmaz (45).

a) Davayı borçlu (davacı) kazanırsa;

aa — Alacaklının başlattığı icra takibi hükümsüz hale gelir. Eğer daha önce borçlunun malları üzerine «geçici haciz» konulmuşsa, bu haczin kaldırılması gerekir.

bb — Mahkemenin davacı - borçlu lehine, «dava konusu (borçlunun borçlu olmadığı tesbit edilen) meblağın yüzde kırkıdan aşağı olmamak üzere bir tazminata hükmetmesi gerekir.

(44) Bknz: 12.HD. 29.7.1974 T. 7117/7363.

(45) DOMANIÇ, H. Kıymetli Evrak Hukuku, sh: 767.

Bir görüşe göre (46) bu tazminata hükmedilebilmesi için borçlunun «dava dilekçesinde» buna hükmedilmesini talep etmiş olması gereklidir. Yani, mahkemece doğrudan doğruya, istem olmadan bu tazminata hükmedilemez. Katıldığımız **diğer bir görüşe göre** (47) ise, yasa burada -İİ.Y. mad. 67/II, 72/V'den farklı olarak- «istem koşulu»na açıkça yer vermemiştir. Bu nedenle, mahkemece bu tazminata doğrudan doğruya (resen) hükmedilir.

U y g u l a m a d a , bu konu ile ilgili olarak karşımıza şöyle bir hukuki sorun çıkmaktadır: Açılan borçtan kurtulma davasının kabulü halinde, «olumsuz tesbit davaları»nın kabulü halinde olduğu gibi, davacı borçlu lehine tazminata hükmedebilmek için, «borçluyu borçtan kurtarma davasını açmaya zorlayan **takibin haksız ve kötüniyetle olduğunun** anlaşılmış olması» da gerekli midir? Yani, bu davanın hukukî niteliği bir «olumsuz tesbit davası» (İİ.Y. mad. 72) olduğu için, (48) davanın davacı lehine sonuçlanması halinde, davacı lehine tazminata hükmedilebilmesini «takibin haksız ve kötüniyetle yapılmış olması» koşuluna bağlayan İİ.Y. mad. 72/V hükmü (49) burada da kıyasen uygulanacak mıdır? **Kanımızca**, İİ.Y. mad. 69/V'de mutlak olarak «davada haksız çıkan tarafın tazminat ödemeye mahkûm edileceği» belirtilmiş olduğundan, borçtan kurtulma davasının davacı borçlu lehine sonuçlanması halinde, ayrıca davalı alacaklı tarafından yapılmış olan icra takibinin «haksız ve kötüniyetle olduğu»nun kanıtlanmasına gerek yoktur...

cc — Davayı kaybeden davalı -alacaklı, yargılama giderlerini- bu arada; davacı borçluya nisbî avukatlık ücretini ödemeye mahkûm edilir.

Ancak, hemen belirtelim ki, icra takibinde bulunduğu sırada, alacaklının takibi haklı iken, sonradan meydana gelen bir nedenle -örneğin; borçlunun sonradan alacaklıya karşı devraldığı bir alacağa dayanarak, takas def'ini ileri sürmesi nedeniyle- borçlu, borçtan kurtulma davasını kazanmışsa, bu halde, yargılama masraflarından yine borçlu sorumlu olur. Bu durumda borçlu ayrıca,

(46) **KURU, B.** agm., sh: 138 — **KURU, B.** age., sh: 441 — **AKYAZAN, S.** agm. sh: 1062.

(47) **POSTACIOĞLU, İ.** age., sh: 226 — **BERKİN, N.** age., sh: 444.

(48) Bknz: Yuk. Açıklama: I. «dipn. 1 civarı».

(49) Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR, T.** İcra Hukukunda Olumsuz Tesbit ve Geri Alma Davaları, sh: 23.

%40'dan aşağı olmamak üzere bir tazminata da mahkûm edilir (50).

dd — Davanın kabulüne ilişkin kararın kesinleşmesi ile, daha önce Tetkik Mercii tarafından borçlu-davacı aleyhine hükmedilen «para cezası» ve «tazminat» kendiliğinden kalkar (mad. 68a/VI, VIII).

b) Davayı alacaklı (davalı) kazanırsa;

aa — «İtirazın geçici olarak kaldırılması kararı» kesinleşir. Yani, «itirazın geçici olarak kaldırılması kararı», «kesin kaldırma»ya dönüşür ve alacaklı icra takibine devam edilmesini isteyebilir. Bu kararla, evvelce konulan «geçici haciz», «kesin hacze» dönüştüğünden, alacaklı satış isteminde de bulunabilir. Borçtan kurtulma davasının reddine ilişkin kararın, davacı-borçlu tarafından temyiz edilmiş olması, alacaklının haciz istemesini (veya daha önce haciz yapılmışsa; satış istemesini) önlemez. Ancak, aleyhindeki hükmü temyiz etmiş olan borçlu, İY. mad. 36 uyarınca teminat göstererek, Yargıtay'dan, «yürütmenin durdurulması» (tehirri icra) kararı alabilir (51).

bb — Mahkemenin davalı-alacaklı lehine, borçlunun borçlu olduğu anlaşılan meblağın yüzde kırkıdan aşağı olmamak üzere, «bir tazminata da **-bir görüşe göre** (52) kendiliğinden, **bir görüşe göre** (53) ise, cevap dilekçesinde alacaklı tarafından istenmiş olması koşuluyla- hükmetmesi gerekir. (Böylece, borçtan kurtulma davasını kaybeden borçlu, ikinci kez %40 tazminata mahkûm olduğu için, alacaklıya neticede %80 tazminat ödemek zorunda kalacaktır. Çünkü, daha önce Tetkik Mercii de, «itirazın geçici olarak kaldırılması kararı» ile birlikte -alacaklının talebi üzerine-alacaklı lehine %40 tazminata hükmetmiştir...)

Bu madde gereğince %40'dan az olmamak üzere uygun bir tazminata hükmedilebilmesi için, davanın esasının incelenmesi gerekir. «İlk duruşma gününe kadar gösterilmesi gereken güvence gösterilmediği için» dava reddedilirse, haklılık araştırılmadığı için bu tazminata hükmedilmez (54). Aynı şekilde, dava dilekçesinin

(50) Bknz: İsv. Fed. Mah. 31.3.1942 T. (BGE. III, sh: 85 vd.) (Naklen, **KURU**, B. age., sh: 439, dipn. 53).

(51) Bknz: İİD. 28.3.1966 T. 3127/3244.

(52) Bknz: Yuk. dipn. 46.

(53) Bknz: Yuk. dipn. 47.

(54) Bknz: 11.HD. 23.12.1986 T. 6652/7017 — 4.HD. 5.6.1970 T. 4248/4691.

iptali, görevsizlik ve yetkisizlik nedeniyle davanın reddi halinde de, bu tazminata hükmedilemez (55).

Borçtan kurtulma davası dolayısı ile, «alacaklıya yapılan geç ödemeden doğan zarar», maddede öngörülen tazminatla giderildiğinden, bu süre için ayrıca faize hükmedilmez (56).

U y g u l a m a d a , bu konu ile ilgili olarak karşımıza şöyle bir hukukî sorun çıkmaktadır: Açılan borçtan kurtulma davasının reddedilmesi halinde, «olumsuz tesbit davaları»nın reddedilmesi halinde olduğu gibi, davalı alacaklı lehine tazminata hükmedebilmek için, «borçlunun 'takibin durması' ya da 'icra veznesindeki paranın alacaklıya ödenmemesi' konusunda, davaya bakan mahkemeden **ihtiyati tedbir kararı** almış olması» gerekli midir? Yani, bu davanın hukukî niteliği bir «olumsuz tesbit davası» olduğu için (57), davanın davalı alacaklı lehine sonuçlanması halinde, davalı lehine tazminata hükmedilmesini, «ihtiyati tedbir kararı alınarak takibin (ya da icra veznesindeki paranın ödenmesinin) durdurulmuş olması» koşuluna bağlayan İİY. mad. 72/IV hükmü (58) burada da kıyasen uygulanacak mıdır? İlk bakışta «buna gerek bulunmadığı, çünkü İİY. mad. 69/V'de mutlak olarak davadan haksız çıkan tarafın, bu tazminatı ödemeye mahkûm edileceğinin öngörüldüğü» düşünülebilir. Fakat, borçtan kurtulma davasının en önemli sonucunun «icra takibini durdurmak» olduğu hatırlanırsa, eğer açılan borçtan kurtulma davasına rağmen, alacaklı icra takibine devam etmişse -yani borçlu; açtığı borçtan kurtulma davasına rağmen icra takibini devam ettiren icra dairelerinin bu işlemi Tetkik Mercii ne ş i k a y e t etmemiş ya da yaptığı şikayet (her nasılsa) reddedilmişse- davanın daha sonra davacı borçlu aleyhine sonuçlanması (yani; davanın reddedilmesi halinde) davalı alacaklı lehine tazminata hükmedilmemesi gerekir. Çünkü, bu davanın açılmış olması icra takibini durdurduğu için, alacaklının alacağına kavuşmasını geciktirmemiştir. Bu nedenle, **kanımızca**, eğer açılan borçta kurtulma davasına rağmen, alacaklı takibe devam etmişse, neticede dava reddedilince, mahkemece davalı alacaklı lehine ayrıca tazminata hükmedilmemesi gerekir. İİY. mad. 69/V'de bu konuda mutlak bir ifade kul-

(55) **BERKİN**, N. age., sh: 445.

(56) Bknz: İİD. 28.3.1966 T. 3127/3244.

(57) Bknz: Yuk. Açıklama: I. «dipn. 1 civarı».

(58) Ayrıntılı bilgi için bknz: **UYAR**, T. Olumsuz Tesbit ve Geri Alma Davaları, sh: 19.

lanılmış olması -yani, «açılan borçtan kurtulma davasının icra takibini durdurmuş olması halinde, davada haklı çıkan alacaklı lehine tazminata hükmedileceği»nin ayrıca açıklanmamış olması- bu görüşün kabulüne engel teşkil etmez. Çünkü, yasa koyucu, «borçtan kurtulma davasına rağmen takibin devam edeceğini» düşünmemiş, buna ihtimal vermemiştir. Borçtan kurtulma davası açmakta, davacı borçlunun «ilk» amacı; hakkındaki icra takibini «hemen» durdurmaktır. Borçtan kurtulma davasını açma imkanı borçluya bu amaçla tanınmıştır. Eğer davacı borçtan kurtulma davası açmasına rağmen, hakkındaki icra takibini durduramamışsa, açtığı borçtan kurtulma davasının herhangi bir «olumsuz tesbit davası»ndan hiçbir farkı kalmaz. Çünkü, borçlu -yedi günlük- süresi içinde, -%15 oranında- teminat göstererek borçtan kurtulma davası açınca, mahkemenin ayrıca karar (ihtiyati tedbir kararı) vermesine gerek kalmadan, icra takibi kendiliğinden durur. Halbuki, «olumsuz tesbit davası» açan borçlu -ancak mahkemeden -«takibin durması» ya da «icra veznesindeki paranın alacaklıya ödenmemesi» konusunda- **ihtiyati tedbir kararı** alabilirse, o zaman hakkındaki takibi durdurabilir.

Bu nedenle, açılan «borçtan kurtulma davası»na rağmen, her nasılsa, alacaklı icra takibine devam etmişse (borçlu, icra takibinin durmasını -şikayet yoluyla- sağlayamamışsa) davanın alacaklı lehine sonuçlanması (yani, davanın reddedilmesi) halinde, mahkeme tarafından davalı alacaklı lehine ayrıca tazminata da hükmedilmemesi gerekir. Bir olayda, **11. Hukuk Dairesi**, bu durumda mahkemece (59) verilen tazminat hükmünü **ö n c e** (60) onamış **s o n r a** (61) borçlunun karar düzeltme istemini kabul ederek, hükmü **-kanımızca** da isabetli olarak- bozmuştur...

cc — Davayı kaybeden davacı -borçlu, yargılama giderlerini -bu arada, davalı alacaklıya nisbî avukatlık ücretini- ödemeye mahkûm edilir.

dd — Davanın reddine ilişkin kararın kesinleşmesi ile, daha önce Tetkik Mercinde borçlu aleyhine hükmedilmiş olan «para cezası» (mad. 68a/V) ve «tazminat» (mad. 68a/VIII) kesinleşir.

Böylece, Tetkik Mercinde haksız çıkan ve hakkında «itirazın geçici olarak kaldırılması kararı» verilen borçlu, açtığı «borçtan

(59) Bknz: Adana 3. Asliye Hukuk Mah. 18.7.1988 T. E: 1985/247, K: 833.

(60) Bknz: 11.HD. 18.1.1989 T. 8148/36.

(61) Bknz: 11.HD. 21.4.1989 T. 2827/2412.

kurtulma davası»nı kaybederse, iki kez 'yüzde kırktan aşağı olmamak üzere' tazminat ödemek zorunda kalacaktır...

VI — «İtirazın geçici olarak kaldırılması kararı»nın bu şekilde, borçluya tanıdığı «borçtan kurtulma davası» açabilme imkânı eleştirilmiş ve doktrinde (62) «itirazın geçici olarak kaldırılması kurumunun ilâmsız icra sistemimizin amaçlarına aykırı olduğu» ileri sürülerek, kaldırılması önerilmiştir.

Gerçekten, ödeme emrine itirazın geçici olarak kaldırılması ve borçtan kurtulma davası nedeni ile alacaklının takip konusu yaptığı âdi (hususî) senet altındaki imza, borçlu tarafından inkâr edilince, «alacaklının, ilâmsız icra prosedürü içinde çabuk ve basit şekilde alacağına kavuşabilmesi tamamen borçlunun takdirine bırakılmıştır. Çünkü, borçlu «itirazın geçici olarak kaldırılması» kararı üzerine süresi içinde «borçtan kurtulma davası» açarsa, bununla alacaklının alacağına kavuşması uzunca bir süre gecikmiş olacaktır. Davaların ne kadar uzun sürdüğü anımsanırsa, bunun, ilâmsız icra takibine konu yapılan senet altındaki imzanın borçluya ait olduğunun Tetkik Mercii'nde -hem de HUMY.'daki hükümlere göre (İİY. mad. 68a/IV)- kanıtlanabilmesinin alacaklı için ne kadar sakınca ve gecikme doğuracağı kolaylıkla anlaşılır. Bu nedenle, ilâmsız icra sisteminin çabuk ve basit bir şekilde işlemlerini sağlamak için «itirazın geçici olarak kaldırılması» kurumunun ve bununla birlikte «borçtan kurtulma davası»nın İcra ve İflâs Yasasından tamamen çıkarılması gerekir. Borçlunun, âdi (hususî) senet altındaki imzaya itiraz etmiş olması halinde, alacaklı Tetkik Mercii'nden «itirazın kesin olarak kaldırılmasını» isteyebilmelidir (63).

(62) **KURU, B.** Ödeme Emrine İtirazın Muvakkaten Kaldırılması Müessesesinin Lüzumsuzluğu Hakkında Düşünceler. (Ad. D. 1969/10, sh: 614 vd. — İzmir Bar. D. 1973/43, sh: 3 vd.).

(63) **KURU, B.** agm., (Ad. D. sh: 617 — İzmir Bar. D. sh: 8).